

Temat: Na czym polega racjonalnie gospodarowanie i oszczędzanie?

Autor: Beata Łuba – Krolik

Poziom

Gimnazjum

Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla gimnazjów

Wiedza o społeczeństwie

Treści nauczania i umiejętności: Gospodarka rynkowa. Uczeń:

Podaje przykłady racjonalnego i nieracjonalnego gospodarowania, stosuje zasady racjonalnego gospodarowania w odniesieniu do zasobów, którymi dysponuje

Cele:

Uczeń powinien:

- definiować pojęcie oszczędzanie, racjonalne gospodarowanie
- wiedzieć jakie są motywy i czynniki wpływające na poziom oszczędności
- wyjaśnić znaczenie oszczędności dla jednostki, gospodarstwa domowego i całej gospodarki
- umieć współpracować w grupie

Metody:

- praca z tekstem
- praca ze schematem
- praca w grupach
- elementy burzy mózgów
- dyskusja
- miniwykład

Pojęcia kluczowe:

- oszczędzanie
- potrzeby
- racjonalne gospodarowanie
- dochody
- wydatki

Materiały:

Materiał pomocniczy nr 1- Komiks - Oszczędzanie / Inwestowanie, „Pan Roman”, autor: Bogumił Łach, III nagroda w konkursie FOR

Materiał pomocniczy nr 2 – karta pracy – analiza komiksu „Nieoszczędność”

Materiał pomocniczy nr 3 – schemat : Pojęcie, motywy, sposoby oszczędzania

Materiał pomocniczy nr 4 – ćwiczenie „Rady dla pana Romana”

Materiał pomocniczy nr 5 – Materiał FOR „Oszczędzanie i inwestowanie”

Przebieg zajęć:

1. Na początku lekcji rozdaj uczniom komiks oraz karty pracy (materiał pomocniczy nr 1 i 2) i poproś o zapoznanie się z historią przedstawioną w komiksie. Następnie poproś, aby uczniowie w parach porozmawiali nt. komiksu i wypełnili kartę pracy. Po zakończonej pracy, poproś kilka osób o podzielenie się wrażeniami i wnioskami na forum klasy. Podawane przez uczniów terminy ekonomiczne zapisz na tablicy, jeśli to konieczne wyjaśnij ich znaczenie. Zwróć uwagę czy wśród wypowiedzi uczniów pojawiły się takie pojęcia jak: potrzeby, konsumpcja, dochody, wydatki, oszczędności, racjonalne gospodarowanie.
2. Zapytaj, czy uczniowie spotkali się i znają pojęcie – oszczędzanie? Jakie słowa kojarzą im się z tym terminem? Zwróć uwagę czy są to skojarzenia pozytywne, czy też raczej negatywne. Porozmawiaj o tym z uczniami.
3. Wyjaśnij, że ekonomiści jako „oszczędzanie” określają część dochodów, jaką mają do dyspozycji osoby, gospodarstwa domowe, i która pozostaje po dokonaniu wszystkich zakupów dóbr i usług. Oszczędności są więc odłożoną częścią dochodu. Oszczędzanie polega na ograniczeniu bieżących wydatków po to, żeby później móc wydać więcej. Im większą część swoich dochodów ludzie odkładają, tym więcej dóbr mogą nabyć w przyszłości. Zaznacz, że jest to zjawisko znane ludziom od dawna. Już ludzie pierwotni wiedzieli, że nie mogą zjeść na raz całej żywności. Aby przeżyć, jej część zostawiali na później. W społecznościach rolniczych ludzie nie zjadali całego zboża - trochę ziarna musieli zaoszczędzić, aby następnie je "zainwestować" czyli zasiać. Przez setki lat najpopularniejszym sposobem oszczędzania było zakopywanie

zgromadzonych kosztowności. Jeszcze dziś w ziemi znajduje się garnki zawierające złote, srebrne lub miedziane monety.

4. Podziel uczniów na 4 grupy, rozdaj materiał pomocniczy nr 3 i poleć uzupełnienie schematu. Po wykonanej pracy poproś przedstawicieli grup o prezentację wyników na forum klasy.

Zwróć uwagę, czy uczniowie dostrzegli i umieścili w swoich schematach pozadochodowe czynniki wpływające na poziom oszczędności takie jak:

- skłonność do konsumpcji - zależna od indywidualnych preferencji każdego człowieka
- umiejętność racjonalnego gospodarowania majątkiem
- stabilność gospodarki - w krajach niestabilnych, z bardzo wysoką inflacją, niepewność jutra powoduje, że ludzie uciekają od oszczędzania i wolą swoje dochody przeznaczać na bieżące zakupy. W krajach bogatszych i w miarę stabilnych ludzie mają większą skłonność do oszczędzania.
- wysokość podatków - wysokie podatki nakładane na gospodarstwa domowe i firmy zmniejszają wielkość dochodów, które można by przeznaczyć na oszczędności.

5. Odnosząc się do wymienionych wcześniej czynników wpływających na poziom oszczędności porozmawiaj z uczniami na temat wyników badań CBOS, z których wynika, że aż 77% polskich rodzin nie posiada żadnych oszczędności pieniężnych, a odłożone fundusze ma tylko 23% gospodarstw domowych.
6. Odwołaj się do historii opisanej w komiksie. Zapytaj dlaczego Pan Roman, główny bohater komiksu, chociaż wygrał fortunę w totka nie był w stanie robić oszczędności czyli odłożyć części swojego dochodu. Jak zagospodarował swoje pieniądze? Jakimi kryteriami kierował się podejmując decyzje, dokonując wyborów? Co było dla niego najważniejsze? Jakie motywy kierowały panem Romanem w podejmowaniu decyzji? Jakie były skutki podjętych decyzji? Jaka była jego skłonność do konsumpcji? Czy potrafił racjonalnie gospodarować swoim majątkiem? Dlaczego?
7. Poproś uczniów, aby pracując w grupach zastanowili się jakiej rady dotyczącej zagospodarowania dochodów udzieliliby panu Romanowi. Rozdaj uczniom materiał pomocniczy nr 4, poproś o przeanalizowanie poszczególnych rozwiązań, wybranie jednego i przedstawienie swojej decyzji wraz z uzasadnieniem na forum klasy.

Uczniowie mogą też na następną lekcję przygotować nowe zakończenie komiksu w zależności od wybranego w grupach rozwiązania.

8. Na zakończenie lekcji porozmawiaj o znaczeniu oszczędności dla całej gospodarki. Wyjaśnij, że w gospodarce oszczędności finansują inwestycje, a więc pomagają rozwijać się gospodarce kraju. Niskie oszczędności hamują wielkość inwestycji w gospodarce. Ostatecznie cierpią na tym wszyscy obywatele, bo małe inwestycje oznaczają także wolne tempo wzrostu gospodarczego i wiążącej się z tym poprawy jakości życia. Dzięki większym oszczędnościom wzrastają możliwości finansowe w przyszłości oraz następuje rozwój gospodarczy kraju.

Materiały pomocnicze

Materiał pomocniczy nr 1

Komiks - Oszczędzanie / Inwestowanie, „Pan Roman”, autor: Bogumił Łach, III nagroda w konkursie FOR

Materiał pomocniczy nr 2

Karta pracy do analizy komiksu

Kto jest głównym bohaterem komiksu?

.....

Jakie wrażenie wywarł na Tobie komiks? Czy Ci się podobał? Dlaczego?

.....

Jakie zagadnienia ekonomiczne przedstawione zostały w komiksie? Które z nich Twoim zdaniem jest najważniejsze ?

.....

.....

Jaki problem został przedstawiony w komiksie?

.....

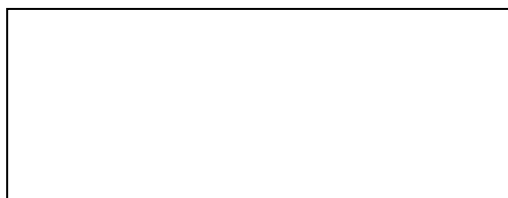
Jak oceniasz postępowanie głównego bohatera komiksu, dlaczego?

.....

Materiał pomocniczy nr 3

Schemat : Pojęcie, motywy i sposoby oszczędzania

Co to jest?

Co można im przeciwstawić?

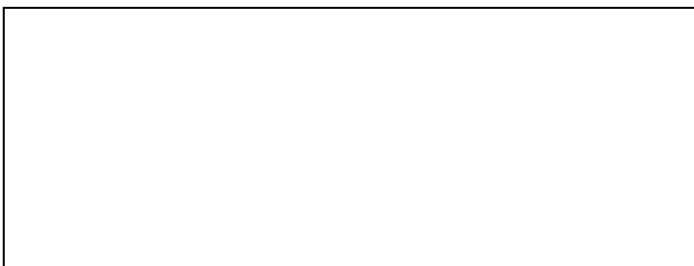

OSZCZĘDNOŚCI

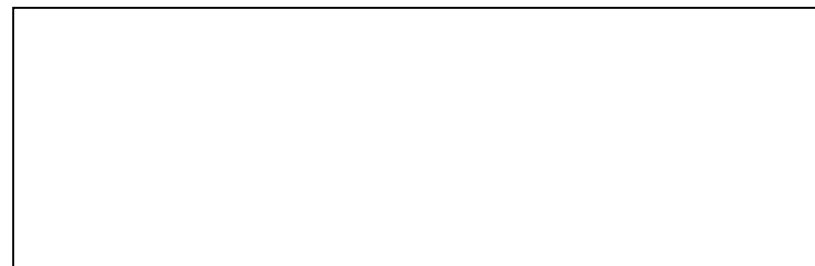
Co wpływa na poziom oszczędności ?

Dlaczego oszczędzamy?

W jaki sposób możemy oszczędzać?

Materiał pomocniczy nr 4

Ćwiczenie „Rady dla pana Romana”

Zastanówcie się jak Pan Roman mógłby zagospodarować swoje dochody. Przeanalizujcie poszczególne rozwiązania, wybierzcie jedno. Przygotujcie się do prezentacji swojej decyzji wraz z uzasadnieniem na forum klasy.

Sposoby zagospodarowania wygranych pieniędzy	Zalety rozwiązania	Wady rozwiązanie
Zwiększenie konsumpcji (dodatkowe wydatki, podajcie przykłady)		
Oszczędności (forma, na jak długo)		
Inwestycje (podajcie przykłady)		
Inne (podajcie przykłady)		

Wybraliśmy

ponieważ

.....

Materiał pomocniczy nr 5

Materiał FOR

Oszczędzanie i inwestowanie

Nasze dochody umożliwiają nam zakup towarów i usług oraz oszczędzanie. Oszczędzanie polega na ograniczeniu bieżących wydatków po to, żeby później móc wydać więcej. Im większą część naszych dochodów odłożymy, tym więcej dóbr możemy nabyć w przyszłości. Każdy z nas ma inne wydatki na bieżące potrzeby i tym samym różne możliwości oszczędzania.

W gospodarce oszczędności finansują inwestycje. Aby móc inwestować, trzeba zatem rezygnować z części bieżących wydatków. Jeśli oszczędności dokonywane przez gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa lub instytucje państwowe są niewystarczające do sfinansowania inwestycji, konieczne jest pozyskanie dodatkowego kapitału z zagranicy. Może on napływać do kraju jako tzw. kapitał portfelowy (zakup akcji lub obligacji) lub w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Te ostatnie mają bardziej korzystny wpływ na tempo wzrostu gospodarczego, ponieważ zazwyczaj oznaczają napływ nowych technologii produkcji, które zwiększają wydajność pracy. Generalnie niskie oszczędności krajowe nie są w pełni zastępowane przez większy napływ kapitału z zagranicy. Ludzie dobrze znający lokalne realia wolą lokować swoje oszczędności w swoim kraju, nawet jeżeli w innych państwach mogłyby im one przynieść większe zyski.

Oszczędzamy z różnych powodów. Dla większości z nas ważnym argumentem zachęcającym do odkładania pieniędzy jest to, że nie wiemy ile będziemy zarabiać w przyszłości.. Jesteśmy przezorni i dlatego trzymamy pieniądze na tzw. czarną godzinę. Istotnym motywem odkładania środków jest też zamiar zapewnienia sobie środków do życia w okresie, gdy przestaniemy już pracować i odejdziemy na emeryturę. Powodem oszczędzania może być także chęć kupienia jakiejś drogiej rzeczy, której nie możemy sfinansować z bieżących dochodów.

Na poziom naszych oszczędności wpływa także polityka gospodarcza. Po pierwsze, w sytuacji wysokiej inflacji, ludzie starają się szybko wydać wszystkie swoje pieniądze, aby uchronić je przed spadkiem wartości. Wysoka inflacja powoduje bowiem, że za nasze pieniądze możemy kupować coraz mniej dóbr. Wzrost bieżących wydatków oczywiście szkodzi gromadzeniu oszczędności. Walcząc z wysoką inflacją, bank centralny podnosi stopy procentowe, co w efekcie wzmacnia bodźce do zwiększania oszczędności. W praktyce

jednak, wyższe stopy procentowe ograniczają jedynie spadek oszczędności, który wynika ze zwiększonych wydatków konsumpcyjnych spowodowanych wysoką inflacją. Wysoka inflacja – ograniczając oszczędności i inwestycje - szkodzi rozwojowi gospodarki. Mniej szkodzą mu wysokie stopy procentowe, które ograniczają wzrost cen.

Po drugie, oszczędności i inwestycje w gospodarce zależą także od wysokości podatków. Te obciążenia są znaczące, jeżeli państwo dużo wydaje. Wysokie podatki nakładane na gospodarstwa domowe i firmy zmniejszają wielkość dochodów, które mogłyby one przeznaczyć na oszczędności. Mniej oszczędności w bankach to także mniej pieniędzy, które banki mogłyby przeznaczyć na udzielanie kredytów. W efekcie, przedsiębiorstwa zainteresowane zaciągnięciem kredytu i podjęciem inwestycji muszą płacić wyższe odsetki niż w sytuacji, w której banki dysponowałyby większymi oszczędnościami. Niskie oszczędności hamują zatem wielkość inwestycji w gospodarce. Ostatecznie cierpimy na tym wszyscy, bo małe inwestycje oznaczają także wolne tempo wzrostu gospodarczego i wiążącej się z tym poprawy jakości naszego życia. Dzięki większym oszczędnościom wzrastają nasze możliwości finansowe w przyszłości, oraz wspomagamy rozwój naszej gospodarki.